

เอกสารประกอบการสอน

รายวิชา : อักษรจารึกในพระไตรปิฎก

บทที่ ๒

อักษรโรมัน

อักษรโรมันเป็นอักษรสากลที่ใช้ในการบันทึกภาษาต่างๆ ได้เกือบทุกภาษา รวมทั้งนิยมใช้ในการบันทึกภาษาบาลีและสันสกฤตด้วย ซึ่งสามารถแสดงให้เห็นลักษณะการออกเสียงการกลมกลืนเสียงได้ชัดเจน ทำให้ง่ายต่อการศึกษาและทำความเข้าใจ การเรียนเขียนอักษรโรมันจึงมีความสำคัญมากเพราะทำให้เราสามารถอ่านอักษรจารึกพระไตรปิฎกที่ใช้ในยุโรปและในประเทศต่างๆ ซึ่งประเทศที่มีผู้นับถือพระพุทธศาสนาส่วนใหญ่ก็มีไว้เพื่อศึกษาเปรียบเทียบและสอบทาน ดังนั้น ในบทนี้จะใช้อักษรโรมันควบคู่ไปกับอักษรไทย เมื่อผู้ศึกษาค้นเคยจะได้เกิดประโยชน์ต่อการศึกษาที่ลึกซึ้งต่อไป อนึ่ง เพื่อเป็นอุปการะแก่ผู้ไม่ได้ศึกษาหรือไม่สันทัดในหลักไวยากรณ์ภาษาบาลี ในบทนี้จึงได้สอดแทรกหลักไวยากรณ์ ว่าด้วย สมัญญาภิธาน^๑ คือ การแสดงชื่ออักษรที่เป็นสระและพยัญชนะ พร้อมทั้งฐานกรณ์ และหลักสังโยคในภาษาบาลี ไว้พอสังเขป เพื่อเป็นแนวทางแก่ผู้ศึกษาต่อไป

อักษรโรมัน เทียบอักษรไทย

เสียงก็ดี ตัวหนังสือก็ดี ชื่อว่า อักษร (อักษร) แปลว่า ไม่รู้จักสิ้น ๑, ไม่เป็นของแข็ง ๑ ในภาษาบาลีมี ๔๑ ตัว แบ่งเป็นสระ ๘ ตัว แบ่งเป็นพยัญชนะ ๓๓ ตัว ดังนี้

๑. สระ

สระ ออกเสียงได้เอง และทำพยัญชนะให้ออกเสียงได้ สระทั้ง ๘ ตัว ชื่อว่า “นิสสัย เพราะเป็นที่อาศัยของพยัญชนะ มีดังนี้ คือ

- อ (a) อา (ā) เรียก **อวัณณะ** เกิดจากฐานคอ (กณฺชข)
- อิ (i) อี (ī) เรียก **อิวัณณะ** เกิดจากฐานเพดาน (तालुख)
- อุ (u) อู (ū) เรียก **อุวัณณะ** เกิดจากฐานริมฝีปาก (ओष्ठख)

เอ (e) = อ + อิ (a + i) เป็น **อสวัณณะ** (สังยุตตสระ) เกิดจากฐาน คอ+เพดาน (กณฺชतालुख)

โอ (o) = อ + อุ (a + u) เป็น **อสวัณณะ** (สังยุตตสระ) เกิดจากฐาน คอ+ริมฝีปาก (กณฺชओष्ठख)

๒. พยัญชนะ

อักษรที่เหลือจากสระดังกล่าว มีทั้งหมด ๓๓ ตัว มี ก (k) เป็นต้น มี ° (-ṃ = นิคหิต) เป็นที่สุด ชื่อว่า “**พยัญชนะ**” แปลว่า ทำเนื้อความให้ปรากฏ อีกประการหนึ่ง ชื่อว่า “**นิสสัย**” แปลว่า ผู้อาศัย เพราะพยัญชนะออกเสียงตามลำพังเหมือนสระไม่ได้ ต้องอาศัยสระจึงออกเสียงได้ พยัญชนะจัดเป็น ๒ พวก คือ

^๑ ปทรูปสัทธี เรียก สัญญาภิธาน, สณฺญา แปลว่า ชื่อ, วิธาน แปลว่า การกระทำ ได้แก่ตั้งหรือบัญญัติ คือ บัญญัติชื่ออักษรทั้งหลายให้เป็น โฆส อโฆส สิลล ธนิต เป็นต้น

เอกสารประกอบการสอน

รายวิชา : อักษรจารึกในพระไตรปิฎก

๑) พยัญชนะวรรค จัดเป็น ๕ วรรคๆ ละ ๕ ตัว จึงมี ๒๕ ตัว ดังนี้

ก (k)	ข (kh)	ค (g)	ฌ (gh)	ง (ñ)	เรียกว่า ก วรรค
จ (c)	ฉ (ch)	ช (j)	ฌ (jh)	ญ (ñ)	เรียกว่า จ วรรค
ฎ (ṭ)	ฐ (ṭh)	ฑ (ḍ)	ฒ (ḍh)	ณ (ṇ)	เรียกว่า ฎ วรรค
ต (t)	ถ (th)	ท (d)	ธ (dh)	น (n)	เรียกว่า ต วรรค
ป (p)	ฝ (ph)	พ (b)	ภ (bh)	ม (m)	เรียกว่า ป วรรค

ที่เรียกว่า พยัญชนะวรรค เพราะเกิดเป็นพวกเป็นหมู่ในฐานเดียวกัน

๒) พยัญชนะอวรรค หรือ เศษวรรค มีทั้งหมด ๘ ตัว คือ

ย (y) ร (r) ล (l) ว (v) ส (s) ห (h) ฬ (l) ° (-m)

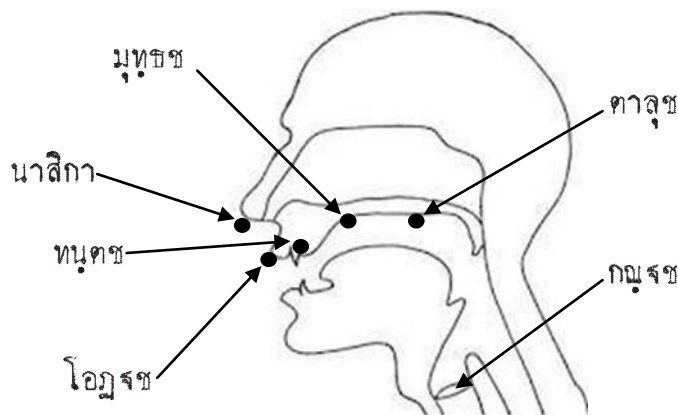
ที่เรียกว่า “พยัญชนะอวรรค” เพราะไม่เกิดเป็นหมู่เป็นพวกกัน

ที่เรียกว่า “พยัญชนะเศษวรรค” เพราะเป็นพยัญชนะอันเหลือจากพยัญชนะวรรค

พยัญชนะคือ ° (-m) ตามศาสนโฆหารเรียกว่า “อนุสาร” แปลว่าไปตาม หมายความว่า ไปตามสระ คือจะใช้ออกเสียงตามหลังสระเสียงสั้น ๓ ตัว คือ อ, อิ, อุ เท่านั้น เช่น

ตามสระ	คำบาลี	คำอักษรโรมัน	ความหมาย
อ	กุลิ	kulam	ตระกูล
อิ	มุณี	munim	มุณี
อุ	ยาคุ	yāgum	ข้าวต้ม

อีกประการหนึ่ง เรียกว่า “นิคหิต” (นิคคหิต) แปลว่า กัด หมายความว่า เวลาออกเสียง พยัญชนะตัวนี้ ต้องกัดฐานของอักขระเอาไว้ เพื่อบังคับให้เสียงขึ้นทางนาสิกมากกว่าทางปาก

ภาพที่ ๑ : แสดงฐานของอักษร

เอกสารประกอบการสอน

รายวิชา : อักษรโรมันในพระไตรปิฎก

ตาราง : สรุปลักษณะไทย-โรมัน ภาษาบาลี

ลักษณะเสียง	พยัญชนะวรรค					พยัญชนะอวรรค			สระ	
	อโฆส (ไม่ก้อง)		โฆส (ก้อง)			โฆส		อโฆส	โฆส	
	๑. สติล (เบา)	๒. ธนิต (หนัก)	๓. สติล (เบา)	๔. ธนิต (หนัก)	๕. นาสิก (หนัก/วิมุติ สติล/วิมุติ)	อรรธสระ	ธนิต	อุสุม	สุท	สังยุต
๑. กณฺฐช Gutturals	ก k	ข kh	ค g	ฆ gh	ง ṅ		ห h		อ อ a ā	} เอ } โอ
๒. ตาลุช Palatals	จ c	ช ch	จ j	ฉ jh	ญ ñ	ย y		อิ อิ i ī		
๓. มุทฺธช Linguals	ฎ ṭ	ฐ ṭh	ด d	ธ dh	ณ ṇ	ร ฬ r ḷ				
๔. ทนฺตช Dentals	ต t	ถ th	ด d	ธ dh	น n	ล l		ส s		
๕. โอบฺฐช Labials	ป p	ฝ ph	พ b	ภ bh	ม m	ว v		อุ อุ u ū		

° (-m) นิคหิต หรืออนุสาร ตามมติศัพทศาสตร์ เป็น โฆส, ตามมติศาสนา เป็น โฆสาโฆสวิมุต คือพ้นจากการจัดเป็นโฆส อโฆส, เกิดในจมูก เรียกว่า นาสิกภูฐานช, มีสำเนียงเหมือน ง สะกด

ลักษณะเสียงพยัญชนะ

หน่วยเสียงพยัญชนะบาลีอาจแบ่งตามคุณสมบัติของเสียงเป็นประเภทๆ ดังนี้

- ๑) พยัญชนะอโฆส (voiceless) คือ พยัญชนะเสียงไม่ก้อง ได้แก่พยัญชนะในแถวที่ ๑ และ ๒ ของทุกวรรค รวมทั้งเศษวรรคอีก ๑ หน่วยเสียง คือ ส (s)
- ๒) พยัญชนะโฆส (voiced) คือ พยัญชนะเสียงก้อง ได้แก่พยัญชนะในแถวที่ ๓, ๔ และ ๕ ของทุกวรรค รวมทั้งเศษวรรคที่เหลือด้วย (สระจัดเป็นอักษรเสียงก้องทุกหน่วยเสียง)
- ๓) พยัญชนะสติล (unaspirate) คือ พยัญชนะเสียงเบา เมื่อออกเสียงจะไม่มิกลุ่มลมพ่นออกมา (หรือดูง่ายๆ ในอักษรโรมันไม่มี h ประสมอยู่) ได้แก่พยัญชนะในแถวที่ ๑ และ ๓
- ๔) พยัญชนะธนิต (aspirate) คือ พยัญชนะเสียงหนัก เมื่อออกเสียงจะมีกลุ่มลมพ่นออกมา (หรือดูง่ายๆ ในอักษรโรมันมี h ประสมอยู่) ได้แก่พยัญชนะในแถวที่ ๒ และ ๔ รวมทั้ง ห (h) ด้วย
- ๕) พยัญชนะนาสิก (nasal) คือ พยัญชนะที่มีกระแสลมผ่านขึ้นทางช่องจมูกขณะออกเสียง ได้แก่พยัญชนะตัวที่ ๕ ของทุกวรรค และ ° (-m) นิคหิต หรืออนุสาร

๖) พยัญชนะอรรธสระ หรือพยัญชนะกึ่งสระ (semi-vowel) คือ พยัญชนะที่มีลักษณะเสียงสระผสมอยู่ ภาษาบาลีมี ๕ หน่วยเสียง คือ ย (y) ร (r) ล (l) ว (v) ฬ (ḷ)

๗) พยัญชนะอุสุม (sibilant) หรือ อุษมน ในภาษาสันสกฤต แปลว่า ใอน้ำ พยัญชนะเหล่านี้ เวลาออกเสียงจะสอดแทรกคล้ายใอน้ำเดือดออกมาตามไรฟัน มีอยู่ ๑ หน่วยเสียง คือ ส (s)

เอกสารประกอบการสอน

รายวิชา : อักษรจารึกในพระไตรปิฎก

ฐาน กรณ์ ปยตนะ

๑. ฐาน หมายถึง ที่เกิดของเสียง (อักษร) คือ กลุ่มอวัยวะซึ่งเคลื่อนที่ไม่ได้ในการเปล่งเสียง (Passive Articulator หรือ Upper Articulator) อวัยวะเหล่านี้อยู่ทางด้านบนของช่องปาก เมื่อว่าโดยประเภท มี ๖ ประเภท คือ (ดูภาพที่ ๑ และตาราง : สรุพอักษรบาลี ประกอบด้วย)

๑.๑ กัณฐฐาน (Guttural) ฐานคอ หมายถึง กล่องเสียงที่อยู่ภายในลูกกระเดือกเหนือหลอดลมจนถึงลิ้นไก่ ตามหลักภาษาศาสตร์แบ่งเป็น ๒ คือ ฐานเส้นเสียง และฐานลิ้นไก่ ฐานคอ เป็นแหล่งที่เกิดของเสียง ๘ เสียง คือ อ (a) อา (ā) ก (k) ข (kh) ก (g) ฆ (gh) ง (ñ) และ ห (h) เรียกว่า กัณฐอักษ

๑.๒ ตาลฐาน (Palatal) ฐานเพดาน หมายถึง ส่วนบนของอู่ปาก ตามหลักภาษาศาสตร์เรียกว่าฐานเพดานแข็ง เป็นแหล่งที่เกิดของเสียง ๘ เสียง คือ อิ (i) อี (ī) จ (c) ฉ (ch) ช (j) ฌ (jh) ญ (ñ) และ ย (y) เรียกว่า ตาลอักษ

๑.๓ มุทฐาน (Lingual / Alveolar) ฐานปุ่มเหงือก (ศีรษะ) หมายถึง บริเวณโคนฟันด้านบน เป็นแหล่งที่เกิดของเสียง ๗ เสียง คือ ฎ (ṭ) ฐ (ṭh) ฑ (ḍ) ฒ (ḍh) ณ (ṇ) ฐ (ṛ) และ ฬ (ḷ) เรียกว่า มุทอักษ

๑.๔ ทันตฐาน (Dental) ฐานฟัน หมายถึง บริเวณฟันบน เป็นแหล่งที่เกิดของเสียง ๗ เสียง คือ ต (t) ถ (th) ท (d) ฐ (dh) น (n) ล (l) และ ส (s) เรียกว่า ทันตอักษ

๑.๕ โอลฐาน (labial) ฐานริมฝีปาก หมายถึง บริเวณริมฝีปากบน(ร่วมกับริมฝีปากล่าง) เป็นแหล่งที่เกิดของเสียง ๗ เสียง คือ อุ (u) อู (ū) ป (p) ผ (ph) พ (b) ภ (bh) และ ม (m) เรียกว่า โอลอักษ

๑.๖ นาลิฐาน (Nasal) ฐานนาสิก หมายถึง ช่องจมูกที่ลมผ่านออกมา โดยขณะเปล่งเสียงได้มีการปิดกั้นลม ณ ที่ใดที่หนึ่งในช่องปากและลมผ่านออกไปเฉพาะทางช่องจมูก เป็นแหล่งที่เกิดของเสียงนิกหิต

อักษร ๕ ตัว ที่สุตวรรคทั้งห้า คือ ง (ṅ) ญ (ñ) ณ (ṇ) น (n) และ ม (m) เกิดใน ๒ ฐาน คือ ฐานที่เกิดของตน(ตามวรรค)และช่องจมูก เช่น ง (ṅ) เกิดที่คอและจมูก เป็นต้น

* มติของอาจารย์บางท่านว่า มีอีกหนึ่ง คือ อูรฐาน หมายถึง ออก เป็นตำแหน่งที่เกิดของเสียง ห อักษรที่ประกอบกับ บ ง ญ ณ น ม เช่นคำว่า ปญหา [pañhā - ปัญหา], ตณหา [tanhā - ตัณหา], นหารุ [nhāru - เอ็น], อมหากัม [amhākam - ของพวกเรา] เป็นต้น

๒. กรณ์ หมายถึง เครื่องกระทำเสียง หรือเหตุที่ทำให้เกิดการเปล่งเสียง คือ กลุ่มอวัยวะซึ่งเคลื่อนที่ได้ในการเปล่งเสียง (Active Articulator หรือ Lower Articulator) อวัยวะซึ่งเคลื่อนไปประชิดฐานเหล่านี้อยู่ทางด้านล่างของช่องปาก ในการบรรยายวิธีการเปล่งเสียงสระ เราอาจจำแนกความแตกต่างได้ตามตำแหน่งลิ้นภายในช่องปากเป็นสำคัญ คือ สระที่เปล่งโดยลิ้นอยู่ในบริเวณส่วนหน้าของช่องปากเรียกว่า “สระหน้า” หากลิ้นอยู่ในบริเวณส่วนหลังของช่องปาก เรียกว่า “สระหลัง” ถ้าลิ้นอยู่ในบริเวณระหว่างส่วนหน้าและส่วนหลังของช่องปากเรียกว่า “สระกลาง (central vowel)” นอกจากนี้เราอาจจำแนกสระตามระดับของลิ้น คือ ลิ้นยกสูง ลิ้นลดต่ำ เป็นต้น ตลอดจนพิจารณา

เอกสารประกอบการสอน

รายวิชา : อักษรจารึกในพระไตรปิฎก

ตามลักษณะของริมฝีปาก คือ ห่อหรือเหยียดมากน้อยเพียงใด ตามตำราไวยากรณ์บาลีเมื่อว่าโดยประเภท มี ๔ ประเภท คือ

๑. ชิวหามัชชะ ท่อมกลางลิ้น เป็นกรรมของतालुอักษร
๒. ชิวโหปคคะ ไกล่ปลายลิ้น เป็นกรรมของมูทระอักษร
๓. ชิวหัตคคะ ปลายลิ้น เป็นกรรมของทันตชะอักษร
๔. สกัญฐานกรรม หมายถึง มีกรรมเป็นฐานของตนๆ คือ
 - กัณฐุอักษร มีกรรมคือคอ
 - โอฏฐุอักษร มีกรรมคือริมฝีปาก
 - นิคหิต มีกรรมคือนาสิก

ฐานเป็นตำแหน่งที่เกิดของเสียงเมื่อต้องการเปล่งเสียง ส่วนกรรมก็ช่วยทำให้เสียงนั้นชัดเจน จึงต้องอาศัยกันและกัน

๓. ปยตนะ หมายถึง ความพยายามในการเปล่งเสียง หรือวิธีการออกเสียงอักษรแต่ละเสียง เมื่อว่าโดยประเภทมี ๔ ประเภท คือ

- ๓.๑ สังกวุตะ การปิดฐานและกรรม เป็นปยตนะของ อ (a)
- ๓.๒ วิวญฺชะ การเปิดฐานและกรรม เป็นปยตนะของสระที่เหลือ ๗ เสียง และ ส (s), ห (h)
- ๓.๓ ผุฏฐุชะ การกระทบฐานและกรรมชัดเจน เป็นปยตนะของ อักษรวรรคทั้ง ๒๕ เสียง
- ๓.๔ อีสังผุฏฐุชะ การกระทบฐานและกรรมเบาๆ เป็นปยตนะของ อวรรคทั้ง ๔ เสียง คือ ย (y), ร (r), ล (l), ว (v)

ตาราง : อักษร ฐาน กรรม ปยตนะ ในภาษาบาลี

ฐานกรรม		ปยตนะ				
ฐาน	กรรม	สังวุตะ	วิวญฺชะ	ผุฏฐุชะ	อิสังผุฏฐุชะ	วิวญฺชะ
กัณฐุชะ	กัณฐุชะ	อ a	อา เอ โอ ā e o	ก ข ค ฆ ง k kh g gh ṅ	-	ห
तालु	ชิวหามัชชะ	-	อี อี เอ ā ī e	จ ฉ ช ฌ ญ c ch j jh ñ	ย y	-
มูทระ	ชิวโหปคคะ	-	-	ฎ ฐ ฑ ฒ ณ ṭ ṭh ḍ ḍh ṇ	ร (ฬ) r (ḷ)	-
ทันตชะ	ชิวหัตคคะ	-	-	ต ถ ฑ ฒ ณ t th ḍ ḍh ṇ	ล l	ส s
โอฏฐุชะ	โอฏฐุชะ	-	-	ป ผ ฝ ภ ม p ph b bh m	ว v	-
นาสิก	นาสิก	-	-	ง ญ ฬ ฌ ฌ ṅ ṇ ṅ ṇ m	-	-

หมายเหตุ : อักษรที่ซ้ำกันในตาราง คืออักษรที่เกิดขึ้นได้ ๒ ฐาน

เอกสารประกอบการสอน

รายวิชา : อักษรจารึกในพระไตรปิฎก

การประสมอักษร (พยัญชนะกับสระ)

เนื่องจากพยัญชนะทุกตัวออกเสียงเองไม่ได้ (Mute) ดังนั้น ถ้าต้องการให้พยัญชนะออกเสียงได้จะต้องนำสระมาประสม เมื่อนำสระจากภาษาบาลีมาใช้เขียนเป็นตัวอักษรไทย สระลอยทุกตัวจะต้องเขียนเกาะพยัญชนะเสมอ อาจเกาะบนบ้าง ล่างบ้าง หน้าบ้าง หรือเกาะหลังบ้าง เราเรียกสระที่ประสมพยัญชนะเช่นนี้ว่า สระจม ส่วน สระ อ (a) ในสระจมจะไม่มีรูปปรากฏ จะคงเพียงรูปพยัญชนะอย่างเดียว สำหรับอักษรโรมันนั้นให้เขียนเรียงไปตามลำดับในระดับเดียวกัน ตัวอย่างเช่น

ตารางการประสมอักษร ในภาษาบาลี

อักษรไทย	อักษรโรมัน
ค + อ = ค	g + a = ga
ค + อา = คา	g + ā = gā
ค + อิ = คิ	g + i = gi
ค + อี = คี	g + ī = gī
ค + อุ = कु	g + u = gu
ค + อู = กู	g + ū = gū
ค + เอ = เค	g + e = ge
ค + โอ = โค	g + o = go

หมายเหตุ พยัญชนะอื่นๆ เมื่อประสมกับสระก็เทียบได้กับตัวอย่างข้างต้นนี้

หลักการปริวรรต

๑. อักษรไทยที่ใส่เครื่องหมายพิณฑุ (.) ดังนี้ ก จ ฎ ต ป อยู่ใต้ ถือว่าไม่มีสระใดผสมอยู่ ออกเสียงตามลำพังไม่ได้ เมื่อปริวรรตเป็นอักษรโรมันได้ดังนี้ k c t t p

๒. พยัญชนะอักษรไทยที่ใส่เครื่องหมายพิณฑุไว้ใต้ ไม่ว่าจะตามหลังสระใดก็ตาม ถือว่าพยัญชนะนั้นเป็นตัวสังโยค (ตัวสะกด) เมื่อปริวรรตเป็นอักษรโรมันจะเขียนเฉพาะรูปพยัญชนะ เช่น

อักษรไทย = ภควนโต

อักษรโรมัน = bhagavanto

อักษรไทย = ทนโต

อักษรโรมัน = danto

๓. พยัญชนะอักษรไทยที่ไม่ใส่เครื่องหมายพิณฑุไว้ใต้ และไม่มีรูปสระใดผสมอยู่จะถือว่าพยัญชนะนั้นมีสระ อ (a) ผสมอยู่ เช่น ง ญ ณ น ม เมื่อปริวรรตเป็นอักษรโรมันจะใส่ a ผสมกับพยัญชนะนั้น ดังนี้ ña ña ña na ma

๔. พยัญชนะอักษรไทยซึ่งควบกล้ำกับพยัญชนะอื่น ไม่ได้ใช้เป็นตัวสะกด เมื่อปริวรรตเป็นอักษรโรมันจะเขียนเฉพาะรูปพยัญชนะ เช่น

อักษรไทย = พรหมา

อักษรโรมัน = brahmā

อักษรไทย = นหัตวา

อักษรโรมัน = nhātva

เอกสารประกอบการสอน

รายวิชา : อักษรจารึกในพระไตรปิฎก

๕. พยัญชนะอักษรไทยที่ควบกล้ำกับพยัญชนะและประสมกับสระ เอ โอ เมื่อปริวรรตเป็นอักษรโรมันจะเขียนรูปสระต่อท้ายพยัญชนะที่ควบกล้ำนั้น และเมื่อปริวรรตเป็นอักษรไทยจะเขียนรูปสระไว้หน้าพยัญชนะต้นที่ควบกล้ำนั้น เช่น

อักษรไทย = เทว

อักษรโรมัน = dve

อักษรไทย = ภโทร

อักษรโรมัน = bhadro

การเขียนพยัญชนะสังโยค

ตามหลักอักษรวิธีของภาษาบาลี เมื่อมีตัวสะกดจะมีตัวตามเสมอ พยัญชนะสังโยคจึงหมายถึงการเขียนพยัญชนะซ้อนกัน โดยไม่มีสระมาคั่นในระหว่าง ตัวหนึ่งเป็นตัวสะกดอีกตัวหนึ่งเป็นตัวตาม สระจะใช้กำกับพยัญชนะตัวตาม การเขียนพยัญชนะสังโยคในพยัญชนะวรรคมีหลักที่สำคัญ ๓ ข้อ คือ

๑. พยัญชนะตัวที่ ๑ ซ้อนพยัญชนะตัวที่ ๑ และที่ ๒ ในวรรคของตนได้

วรรค ก

ตัวซ้อน	คำบาลี	คำอักษรโรมัน	ความหมาย
กก	ทุกกฏ	dukkatam	กรรมชั่ว, ชื่ออาบัติ
กข	ภิกขุ	bhikkhu	ภิกษุ

วรรค จ

ตัวซ้อน	คำบาลี	คำอักษรโรมัน	ความหมาย
จจ	กิจจ	kiccam	ธุระ, งาน, หน้าที่
จฉ	กจฉ	kaccha	รักแร้

วรรค ฎ

ตัวซ้อน	คำบาลี	คำอักษรโรมัน	ความหมาย
ฎฎ	อฎฎ	atṭa	ความบีบคั้น, อันตราย, คดี
ฎฐ	เสฎฐี	setṭhi	เศรษฐี

วรรค ต

ตัวซ้อน	คำบาลี	คำอักษรโรมัน	ความหมาย
ตต	คุตติ	gutti	การค้ำครอง, การเลี้ยงดู
ตถ	มตถ	mattham	การกวาน, เครื่องกวาน

วรรค ป

ตัวซ้อน	คำบาลี	คำอักษรโรมัน	ความหมาย
ปป	วปป	vappa	การหว่านพืช
ปผ	ปุปผ	puppham	ดอก, ดอกไม้

เอกสารประกอบการสอน

รายวิชา : อักษรจารึกในพระไตรปิฎก

๒. พยัญชนะตัวที่ ๓ ซ้อนพยัญชนะตัวที่ ๓ และที่ ๔ ในวรรคของตนได้

วรรค ก

ตัวซ้อน	คำบาลี	คำอักษรโรมัน	ความหมาย
คค	อคคิ	aggi	ไฟ
คฆ	พยคฆ	byaggha	เสื่อ, เสื่อโคร่ง

วรรค จ

ตัวซ้อน	คำบาลี	คำอักษรโรมัน	ความหมาย
ชช	วชชนั	vajjanam	การกล่าว, ถ้อยคำ, การละเว้น
ชฌ	อิชฌ	ijjha	ความเจริญ, ความรุ่งเรือง

วรรค ฎ

ตัวซ้อน	คำบาลี	คำอักษรโรมัน	ความหมาย
ฑฑ	กุฑฑิ	kuddam	ฝาบ้าน, ฝาเรือน
ฑฒ	อฑฒ	addha	มั่งคั่ง, ร่ำรวย, กิ่ง, ครึ่ง

วรรค ด

ตัวซ้อน	คำบาลี	คำอักษรโรมัน	ความหมาย
ทท	ทลิตท	dalidda	ยากจน, เชื้อใจ, ไร้ทรัพย์
ทธ	อทุธาน	addhāna	ไกล, นาน, ทางไกล

วรรค ป

ตัวซ้อน	คำบาลี	คำอักษรโรมัน	ความหมาย
พพ	ภพพ	bhabba	เหมาะ, ควร
พภ	คพภ	gabbha	ท้อง, ห้อง, ผู้เกิดในครรภ์

๓. พยัญชนะตัวที่ ๕ ซ้อนพยัญชนะในวรรคของตนได้ทุกตัว ยกเว้น ง (ṅ) ซ้อนตัวเองไม่ได้

วรรค ก

ตัวซ้อน	คำบาลี	คำอักษรโรมัน	ความหมาย
งก	องกฺร	aṅkura	หน่อ, ยอด, เชื้อสาย
งข	สงฺเขป	saṅkhepa	การย่อ
งค	สงฺคม	saṅgama	การไปร่วม, การเกี่ยวข้อ
งฆ	สงฺฆ	saṅgha	หมู่, สงฆ์

วรรค จ

ตัวซ้อน	คำบาลี	คำอักษรโรมัน	ความหมาย
ณจ	ปณจ	pañca	ห้า

เอกสารประกอบการสอน

รายวิชา : อักษรจารึกในพระไตรปิฎก

ณ	ปุณณ	puñchanam	การเช็ด, ผ้าสำหรับเช็ด
ณช	สณชาติ	sañjāti	ความเกิด
ณณ	กณณา	kaññā	สาวน้อย
วรรค ฎ			
ตัวซ้อน	คำบาลี	คำอักษรโรมัน	ความหมาย
ณฎ	ฆณฎา	ghanṭā	ระฆัง
ณจ	สณจານ	sañḥānam	ทรวดทรง, รูปร่าง
ณช	กณชล	kuṇḍalam	ตุ่มหู
ณฒ	สุณฒิ	suṇḍhi	ขิง
ณณ	วณณ	vaṇṇa	ผิว, สี, ชนิด, วรรณะ
วรรค ต			
ตัวซ้อน	คำบาลี	คำอักษรโรมัน	ความหมาย
นต	ขนติ	khanti	ความอดทน
นถ	คนถ	gantha	แต่ง, ร้อยกรอง, เรียบเรียง
นท	อินท	inda	พระอินทร์, ความเป็นใหญ่
นธ	พนธ	bandha	บ่วง, การผูก, การมัด
นน	อนน	annam	อาหาร, การกิน
วรรค ป			
ตัวซ้อน	คำบาลี	คำอักษรโรมัน	ความหมาย
มป	กมปน	kampana	ไหว, ห้วน, สั่น
มพ	อมพ	amba	มะม่วง
มภ	ฉมภี	chambhī	สะดุ้ง, ตกใจกลัว
มม	กम्म	kammam	กรรม, การงาน

๔. พยัญชนะเศขวรรคที่ซ้อนกัน หรือกล้ำกันได้ เช่น

พยัญชนะวรรค	ซ้อน/กล้ำ	พยัญชนะเศขวรรค			ความหมาย
ตัวซ้อน	คำบาลี	คำอักษรโรมัน			ความหมาย
กย	สกย	sakya			เจ้าศากยวงศ์, ชื่อแคว้น
กว	กวิ	kvi			ชื่อปัจจัยในนามกิตก์
ขย	อาขยาต	ākhyātam			อาขยาต
คย	อคยาคาร	agyāgāram			เรือนไฟ
คร	นิโครธ	nigrodha			ต้นไทร
ตฺร	ตฺตร	tatra			ในที่นั้น
ทฺร	ภทฺร	bhadra			งาม, เจริญ

เอกสารประกอบการสอน

รายวิชา : อักษรจารึกในพระไตรปิฎก

พยัญชนะเศขรวรรค	ช้อน/กล้ำ	พยัญชนะวรรค	
ตัวช้อน	คำบาลี	คำอักษรโรมัน	ความหมาย
ส	อุตตรสติ	uttarasti	ความหวาดกลัว, สะดุ้ง, ตกใจ
สม	ตสฺมา	tasmā	เพราะเหตุนั้น
หฺม	พรหฺม	brahma	พรหม

พยัญชนะเศขรวรรค	ช้อน/กล้ำ	พยัญชนะเศขรวรรค	
ตัวช้อน	คำบาลี	คำอักษรโรมัน	ความหมาย
ย	อยย	ayya	ผู้เป็นเจ้าของ, เป็นใหญ่
ยว	ยวายํ	yvāyaṃ	บทสนธิ โย+อย
ยห	มยหํ	mayhaṃ	ของเรา
ลย	กलयณ	kalyāṇa	ดี, งาม
ลล	पुलฺลิ่งคํ	pulliṅgaṃ	เพศชาย
ว	วฺยากรณํ	vyākaraṇaṃ	ไวยากรณ์
วห	ชิวหา	jivhā	ลิ้น
สม	ยสมิ	yasmim	ในที่ใด
สย	ออลสย	ālasya	ความเกียจคร้าน
สว	สวากขาโต	svākkhāto	ตรัสไว้ดีแล้ว
สส	ปฺริสสส	purisassa	ของบุรุษ
หฺม	พรหฺม	brahma	พรหม
หว	พหฺวาพาโธ	bahvābādho	มีโรคมก
พห	ทพฺห	daḥha	มันคง

พยัญชนะกล้ำ หรือควบกถ้ำนั้น หมายถึงพยัญชนะต้นสองตัวที่ใช้สระร่วมกัน พยัญชนะที่ใช้กล้ำกับพยัญชนะต้นตัวแรก โดยมากจะเป็นพยัญชนะอรรธสระ คือ ย (y) ร (r) ล (l) ว (v) และ ส (s) ซึ่งจะทำให้พยัญชนะตัวหน้าออกเสียงได้เล็กน้อย นอกจากนี้ก็จะมี พ (l) ห (h) และพยัญชนะวรรคบ้างเล็กน้อยที่ใช้เขียนช้อน / กล้ำ กัน โดยปกติพยัญชนะอรรธมกจะช้อนในกลุ่มของตนเองได้

คำอธิบายเพิ่มเติม :

การนำอักษรโรมันมาใช้เขียนคำบาลีในพระไตรปิฎก มีใช้ทั้งอักษรพิมพ์เล็กและพิมพ์ใหญ่ ในบทนี้จะมีเพียงอักษรพิมพ์เล็กเท่านั้น ทั้งนี้เพื่อให้ผู้ศึกษาเกิดความสับสน อักษรพิมพ์ใหญ่จะใช้สำหรับเป็นตัวต้นหรือหัวข้อหลัก และเริ่มต้นประโยคหรือใช้ในกรณีเป็นชื่อเฉพาะ (บางฉบับไม่ใช้) แต่ในการปริวรรตคัมภีร์โบราณเบื้องต้นเรามีอาจกำหนดได้ว่าควรใช้ในตอนไหนเพราะบางคัมภีร์จะเขียนต่อเนื่องกันไปหรือเขียนในรูปคาถาหรือฉันทลักษณ์การกำหนดว่าประโยคเริ่มต้นหรือสิ้นสุดลงที่ตรงไหนจึงเป็นการยากโดยเฉพาะคัมภีร์ที่ยังไม่เคยตรวจชำระหรือแปลความ เมื่อผู้ศึกษาได้พบเห็นอักษรโรมันในกรณีดังกล่าวจึงควรสังเกตและเทียบเคียงตามอักษรวิธีที่ได้เรียนมาข้างต้น ดังนี้แล้วจะไม่เป็นการยากในการอ่านและปริวรรต

เอกสารประกอบการสอน

รายวิชา : อักษรอารีกในพระไตรปิฎก

ตัวเลข

เปรียบเทียบตัวเลขที่ใช้อักษรไทยกับอักษรโรมัน ดังนี้

ไทย	๐	๑	๒	๓	๔	๕	๖	๗	๘	๙	๑๐
อารบิก	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
โรมัน		I	II	III	IIII, IV	V	VI	VII	VIII	IX	X

ในปัจจุบัน แม้การเขียนพระไตรปิฎกด้วยอักษรโรมันจะนิยมเขียนตัวเลขด้วยเลขอารบิก แต่ผู้ศึกษาควรทราบเบื้องต้นว่า เดิมทีชาวโรมันนิยมใช้ตัวหนังสือแทนตัวเลข โดยการเขียนเลขโรมันจะเขียนได้เฉพาะจำนวนเต็มเท่านั้น เนื่องจากสมัยก่อนยังไม่มีสัญลักษณ์แทนเลขศูนย์ (เลขศูนย์ชาวอินเดียคิดค้นได้ภายหลัง ทำให้สัญลักษณ์ตัวเลขมีครบ ๑๐ ตัว คือ ๐ - ๙ เมื่อราว ๒๐๐๐ กว่าปี) สัญลักษณ์แทนตัวเลขที่ต้องจดจำและทำความเข้าใจในเบื้องต้น ดังนี้

ไทย	๑	๕	๑๐	๕๐	๑๐๐	๕๐๐	๑๐๐๐
อารบิก	1	5	10	50	100	500	1000
โรมัน	I	V	X	L	C	D	M

วิธีการใช้สัญลักษณ์เลขโรมันแทนจำนวนต่างๆ

๑. เมื่อต้องการจำนวนที่มีค่ามากกว่าสัญลักษณ์ด้านบน ให้เขียนสัญลักษณ์ที่มีค่าน้อยกว่าไว้ต่อจากสัญลักษณ์ที่มีค่ามากกว่า (เท่ากับจำนวนบวก) โดยให้เขียนจากสัญลักษณ์ที่มีค่ามากแล้วลดหลั่นกันไป ยังสัญลักษณ์ที่มีค่าน้อยค่าของจำนวนที่ได้จะมีค่าเท่ากับจำนวนที่มีค่ามากกว่าด้วยจำนวนที่มีค่าน้อย เช่น

$$\text{XII} \text{ มีค่าเท่ากับ } ๑๐ + ๒ = ๑๒$$

$$\text{LX} \text{ มีค่าเท่ากับ } ๕๐ + ๑๐ = ๖๐$$

$$\text{CX} \text{ มีค่าเท่ากับ } ๑๐๐ + ๑๐ = ๑๑๐$$

$$\text{DC} \text{ มีค่าเท่ากับ } ๕๐๐ + ๑๐๐ = ๖๐๐$$

๒. เมื่อต้องการจำนวนที่มีค่าน้อยกว่าสัญลักษณ์ด้านบน ให้เขียนสัญลักษณ์ที่มีค่าน้อยกว่าไว้ด้านหน้าสัญลักษณ์ที่มีค่ามากกว่า (เท่ากับจำนวนลบ) ค่าของจำนวนที่ได้จะมีค่าเท่ากับจำนวนที่มีค่ามากกว่าลบด้วยจำนวนที่มีค่าน้อย เช่น

$$\text{IX} \text{ มีค่าเท่ากับ } ๑๐ - ๑ = ๙$$

$$\text{XL} \text{ มีค่าเท่ากับ } ๕๐ - ๑๐ = ๔๐$$

$$\text{XC} \text{ มีค่าเท่ากับ } ๑๐๐ - ๑๐ = ๙๐$$

$$\text{CD} \text{ มีค่าเท่ากับ } ๕๐๐ - ๑๐๐ = ๔๐๐$$

๓. จำนวนที่มีค่าเกินกว่าที่กำหนดไว้ตามสัญลักษณ์ดังกล่าว จะเขียน บาร์ (ขีด) ไว้บนสัญลักษณ์เหล่านี้ ซึ่งหากบาร์ถูกกำหนดไว้บนสัญลักษณ์ใด สัญลักษณ์นั้นจะแทนจำนวนซึ่งมีค่าเท่ากับสัญลักษณ์นั้นคูณด้วย ๑,๐๐๐ เช่น

$$\bar{\text{V}} \text{ มีค่าเท่ากับ } ๕ \times ๑,๐๐๐ = ๕,๐๐๐$$

$$\bar{\text{X}} \text{ มีค่าเท่ากับ } ๑๐ \times ๑,๐๐๐ = ๑๐,๐๐๐$$

$$\bar{\text{C}} \text{ มีค่าเท่ากับ } ๑๐๐ \times ๑,๐๐๐ = ๑๐๐๐,๐๐๐$$

เอกสารประกอบการสอน

รายวิชา : อักษรจารึกในพระไตรปิฎก

ตัวอย่าง : การใช้อักษรโรมันภาษาบาลี

บทนมัสการ : นอบน้อมบูชาพระพุทธเจ้า

นโม ตสฺส ภควโต อรหโต สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส
 Namō tassa bhagavato arahato sammāsambuddhassa
 นโม ตสฺส ภควโต อรหโต สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส
 Namō tassa bhagavato arahato sammāsambuddhassa
 นโม ตสฺส ภควโต อรหโต สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส
 Namō tassa bhagavato arahato sammāsambuddhassa

บทพุทธานุสสติ : ระลึกถึงคุณของพระพุทธเจ้า

อิตฺติปิ โส ภควา อรหํ สมฺมาสมฺพุทฺโธ, วิชาจรรณสมฺปนฺโน สุคโต โลกวินฺนุ, อนุตฺตโร ปุริสทมมสารถิ สตถา เทวมนุสฺसानํ พุทฺโธ ภควาติ.	Itipi so bhagavā araham sammāsambuddho, vijjācaraṇasampanno sugato lokavidū, anuttaro purisadammasārathi satthā devamanussānam buddho bhagavāti.
--	---

บทธัมมานุสสติ : ระลึกถึงคุณของพระธรรม

สวากฺขาโต ภควตา ธมฺโม, สนฺทิฎฺฐิโก อกาลิโก เอหิปสฺสิโก, โอปนยิโก ปจฺจตฺตํ เวทิตพฺโพ วิญญูหิติ.	Svākkhāto bhagavatā dhammo, sandiṭṭhiko akāliko ehipassiko, opanayiko paccattam veditabbo viññūhīti.
--	--

บทสังฆานุสสติ : ระลึกถึงคุณของพระสงฆ์

สุปฏิปนฺโน ภควโต สาวกสงฺโฆ, อุชุปฏิปนฺโน ภควโต สวกสงฺโฆ, ฌายปฏิปนฺโน ภควโต สาวกสงฺโฆ, สามิจิปฏิปนฺโน ภควโต สาวกสงฺโฆ, ยถิทํ จตตาริ ปุริสยูกานิ อฏฺฐปุริสปุคฺคลา, เอส ภควโต สาวกสงฺโฆ อาหุเนยฺโย ปาหุเนยฺโย ทกฺขิเนยฺโย อญฺชลิกรณฺเีย, อนุตฺตรํ ปุณฺณกฺเขตฺตํ โลกสฺสาติ	Supaṭipanno bhagavato sāvakasaṅgho, ujupaṭipanno bhagavato sāvakasaṅgho, ñāyapaṭipanno bhagavato sāvakasaṅgho, sāmīcipaṭipanno bhagavato sāvakasaṅgho, yadidaṃ cattāri purisayugāni atṭhapurisapuggalā, esa bhagavato sāvakasaṅgho āhuneyyo pāhuneyyo dakkhineyyo añjalīkaraṇīyo, anuttaram puṇṇakkhettaṃ lokassāti.
---	---

เอกสารประกอบการสอน

รายวิชา : อักษรจารึกในพระไตรปิฎก

ฉั่มมสังคินีมาติกา

<p>๑. กุสลติกะ กุสลา ฉมมา อกุสลา ฉมมา อพยากตา ฉมมา</p> <p>๒. เวทนาติกะ สุขาย เวทนาย สมปยุตฺตา ฉมมา ทุกฺขาย เวทนาย สมปยุตฺตา ฉมมา อทุกฺขมสุขาย เวทนาย สมปยุตฺตา ฉมมา</p> <p>๓. วิปากติกะ วิปากา ฉมมา วิปากฉมมฉมมา เนววิปากนวิปากฉมมฉมมา</p> <p>๔. อุปาทินนุปาทานิยติกะ อุปาทินนุปาทานิยา ฉมมา อนุปาทินนุปาทานิยา ฉมมา อนุปาทินนानุปาทานิยา ฉมมา</p> <p>๕. สังกิลิฏฐสังกิลีสิกติกะ สงฺกิลิฏฐสงฺกิลีสิกา ฉมมา อสงฺกิลิฏฐสงฺกิลีสิกา ฉมมา อสงฺกิลิฏฐาสงฺกิลีสิกา ฉมมา</p> <p>๖. วิตักกติกะ สวิตกฺกสวิจารา ฉมมา อวิตกฺกวิจารมตฺตา ฉมมา อวิตกฺกาวิจารา ฉมมา</p> <p>๗. ปีตติกะ ปีตีสหคตา ฉมมา สุขสหคตา ฉมมา อุเปกฺขาสหคตา ฉมมา</p>	<p>1. Kusalatika kusalā dhammā kusalā dhammā kusalā dhamm</p> <p>2. Vedanātika sukhāya vedanāya sampayuttā dhammā dukkhāya vedanāya sampayuttā dhammā adukkhamasukhāya vedanāya sampayuttā dhammā</p> <p>3. Vipākatika vipākā dhammā vipākādhhammadhammā nevavipākanavipākādhhammadhammā</p> <p>4. Upādinupādāniyatika upādinupādāniyā dhammā anupādinupādāniyā dhammā anupādinānupādāniyā dhammā</p> <p>5. Saṅkiliṭṭhasaṅkilesikatika saṅkiliṭṭhasaṅkilesikā dhammā asaṅkiliṭṭhasaṅkilesikā dhammā asaṅkiliṭṭhāsaṅkilesikā dhammā</p> <p>6. Vitakkatika savitakkasavicārā dhammā avitakkavicāramattā dhammā avitakkāvicārā dhammā</p> <p>7. Pītitika pītisahagatā dhammā sukhasahagatā dhammā upekkhāsahagatā dhammā</p>
---	---

เอกสารประกอบการสอน

รายวิชา : อักษรจารึกในพระไตรปิฎก

๘. ทัสสนติกะ

ทสฺสเนน ปหาตพฺพา ธมฺมา
ภาวนาย ปหาตพฺพา ธมฺมา
เนว ทสฺสเนน น ภาวนาย ปหาตพฺพา ธมฺมา

๙. ทัสสนเหตุกติกะ

ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกา ธมฺมา
ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกา ธมฺมา
เนว ทสฺสเนน น ภาวนาย ปหาตพฺพ-
เหตุกา ธมฺมา

๑๐. อาจยคามิติกะ

อาจยคามิโน ธมฺมา
อปจยคามิโน ธมฺมา
เนวอาจยคามิโน นาปจยคามิโน ธมฺมา

๑๑. เสกขติกะ

เสกฺขา ธมฺมา
อเสกฺขา ธมฺมา
เนวเสกฺขา นาเสกฺขา ธมฺมา

๑๒. ปริตตติกะ

ปริตฺตา ธมฺมา
มหคฺคตา ธมฺมา
อปฺปมาณา ธมฺมา

๑๓. ปริตตารัมมณติกะ

ปริตฺตารมฺมณา ธมฺมา
มหคฺคตารมฺมณา ธมฺมา
อปฺปมานารมฺมณา ธมฺมา

๑๔. หีนติกะ

หิโน ธมฺมา
มชฺฉิมิ ธมฺมา
ปณฺีตา ธมฺมา

8. Dassanatika

dassanena pahātabbā dhammā
bhāvanāya pahātabbā dhammā
neva dassanena na bhāvanāya pahātabbā dhammā

9. Dassanahetukatika

dassanena pahātabbahetukā dhammā
bhāvanāya pahātabbahetukā dhammā
neva dassanena na bhāvanāya pahātabb-
hetukā dhammā

10. Ācayagāmitika

ācayagāmino dhammā
apacayagāmino dhammā
nevācayagāmino nāpacayagāmino dhammā

11. Sekkhatika

sekkhā dhammā
asekkhā dhammā
nevasekkhā nāsekkhā dhammā

12. Parittatika

parittā dhammā
mahaggatā dhammā
appamāṇā dhammā

13. Parittārammaṇatika

parittārammaṇā dhammā
mahaggatārammaṇā dhammā
appamāṇārammaṇā dhammā

14. Hīnatika

hīnā dhammā
majjhimā dhammā
paṇīta dhammā

เอกสารประกอบการสอน

รายวิชา : อักษรจารึกในพระไตรปิฎก

๑๕. มิจฉัตตติกะ

มิจฉตตนิยตา ธรรมมา
สมมตตตนิยตา ธรรมมา
อนิยตา ธรรมมา

๑๖. มัคคารัมมณติกะ

มคฺคารมมณา ธรรมมา
มคฺคเหตุกา ธรรมมา
มคฺคาธิปติโน ธรรมมา

๑๗. อุปปन्नติกะ

อุปฺปนฺนา ธรรมมา
อนุอุปฺปนฺนา ธรรมมา
อุปฺปาทีโน ธรรมมา

๑๘. อตีตติกะ

อตีตา ธรรมมา
อนาคตา ธรรมมา
ปจฺจุปฺปนฺนา ธรรมมา

๑๙. อตีตารัมมณติกะ

อตีตารมมณา ธรรมมา
อนาคตารมมณา ธรรมมา
ปจฺจุปฺปนฺนารมมณา ธรรมมา

๒๐. อัชฉัตตติกะ

อชฺฉตฺตา ธรรมมา
พหิทฺธา ธรรมมา
อชฺฉตฺตพหิทฺธา ธรรมมา

๒๑. อัชฉัตตารัมมณติกะ

อชฺฉตฺตารมมณา ธรรมมา
พหิทฺธารมมณา ธรรมมา
อชฺฉตฺตพหิทฺธารมมณา ธรรมมา

15. Micchattatika

micchattaniyatā dhammā
sammattaniyatā dhammā
aniyatā dhammā

16. Maggārammaṇatika

maggārammaṇā dhammā
maggahetukā dhammā
maggādhipatino dhammā

17. Uppannatika

uppannā dhammā
anuppannā dhammā
upādino dhammā

18. Atīatika

atītā dhammā
anāgatā dhammā
paccupannā dhammā

19. Atītārammaṇatika

atītārammaṇā dhammā
anāgatārammaṇā dhammā
paccupannārammaṇā dhammā

20. Ajjhattatika

ajjhattā dhammā
bahiddhā dhammā
ajjhatabhiddhā dhammā

21. Ajjhattārammaṇatika

ajjhattārammaṇā dhammā
bahiddhārammaṇā dhammā
ajjhatabhiddhārammaṇā dhammā

เอกสารประกอบการสอน

รายวิชา : อักษรจารึกในพระไตรปิฎก

<p>๒๒. สนิทฺสสนติกะ สนิทฺสสนสปปฎิฆา ฌมฺมา อนิทฺสสนสปปฎิฆา ฌมฺมา สนิทฺสสนาปปฎิฆา ฌมฺมา</p>	<p>22. sanidassanatika sanidassanasappaṭighā dhammā anidassanasappaṭighā dhammā sanidassanāppaṭighā dhammā.</p>
--	--

อนุโมทนาวิธี

ยถา วาริวหา ปุรา
 Yathā vārivahā pūrā
 เอวเมว อีโต ทินฺนํ
 Evameva ito dinnam
 อิจฉิตํ ปตฺถิตํ ตุมหํ
 Icchitam patthitam tumham
 สพเพ ปุเรนฺตุ สงกปฺปา
 Sabbe pūrentu saṅkappā

ปริปุเรนฺติ สาครํ
 paripūrenti sāgaram
 เปตานํ อุกกปฺปติ
 petānam upakappati
 ขิปฺปเมว สมฺมิชฺฌตฺตุ
 khippameva samijjhatu
 จนฺโท ปณฺณรโส ยถา
 cando paṇṇaraso yathā
 มณฺเฑ โขติรโส ยถา ฯ
 maṇi jotiraso yathā.

สพพิตฺโธ วิวชฺชนตฺตุ
 Sabbātiyo vivajjantu
 มา เต ภวตฺวन्तरāโย
 Mā te bhavadvantarāyo
 อภิวาทนสึลิสฺส
 Abhivādanasīlissa
 จตฺตารโ ฌมฺมา วฑฺฒนฺติ
 Cattāro dhammā vaḍḍhanti

สพพโรโค วินสฺสตฺตุ
 sabbarogo vinassatu
 สุขี ทีฆายุกโก ภว
 sukhī dīghāyuko bhava
 นิจฺจํ วุฑฺฒาปจายีโน
 niccam vuddhāpacāyino
 อายุ วณฺโณ สุขํ พลํ ฯ
 āyu vaṇṇo sukham balaṃ.

เอกสารประกอบการสอน

รายวิชา : อักษรจารึกในพระไตรปิฎก

แบบฝึกอ่านพระไตรปิฎกอักษรโรมัน

Samyuttanikāyo Sagāthāvaggo

Namo tassa bhagavato arahato sammāsambuddhassa.

1. Devatāsamyuttaṃ

1. Naḷavaggo

1. Oghatarāṇasuttaṃ

1. Evaṃ me suttaṃ:- ekaṃ samayaṃ bhagavā sāvatthiyaṃ viharati jetavane anāthapiṇḍikassa ārāme. Atha kho aññatarā devatā abhikkantāya rattiyaṃ abhikkantavaṇṇā kevalakappaṃ jetavanaṃ obhāsetvā yena bhagavā tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā bhagavantaṃ abhivādetvā ekamantaṃ aṭṭhāsi. Ekamantaṃ ṭhitā kho sā devatā bhagavantaṃ etadavoca:- “kathaṃ nu tvaṃ mārisa oghamatarī”ti. Appatiṭṭhaṃ khvāhaṃ āvuso anāyūhaṃ oghamatarinti. Yathākathaṃ pana tvaṃ mārisa, appatiṭṭhaṃ anāyūhaṃ oghamatarīti. yadā svāhaṃ āvuso santiṭṭhāmi, tadāssu saṃsīdāmi. yadā svāhaṃ āvuso, āyūhāmi tadāssu nibbuyhāmi. Evaṃ khvāhaṃ āvuso appatiṭṭhaṃ anāyūhaṃ oghamatarinti.

Cirassaṃ vata passāmi
Appatiṭṭhaṃ anāyūhaṃ

brāhmaṇaṃ parinibbutaṃ
tiṇṇaṃ loke visattikaṃ”ti.

Idamavoca sā devatā. Samanuñño sathā ahoṣi. Atha kho sā devatā- “samanuñño me sathā”ti bhagavantaṃ abhivādetvā padakkhiṇaṃ katvā tatthevantaradhāyīti.

2. Nimokkhasuttaṃ

2. Sāvattthinidānaṃ . Atha kho aññatarā devatā abhikkantāya rattiyaṃ abhikkantavaṇṇā kevalakappaṃ jetavanaṃ obhāsetvā yena bhagavā tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā bhagavantaṃ abhivādetvā ekamantaṃ aṭṭhāsi. Ekamantaṃ ṭhitā kho sā devatā bhagavantaṃ etadavoca- “Jānāsi no tvaṃ mārisa sattānaṃ nimokkhaṃ pamokkhaṃ viveka”nti. “Jānāmi khvāhaṃ āvuso sattānaṃ nimokkhaṃ pamokkhaṃ viveka”nti. Yathā kathaṃ pana tvaṃ mārisa jānāsi sattānaṃ nimokkhaṃ pamokkhaṃ viveka”nti.

ເລກສຳຮປຣະກອບການສ່ວນ ຮາຍວິທຳ : ອັກຜຽວາຣິກໃນພຣະໂຄຣປັງກ

Nandībhavaparikkhayā, saññāviññāṇasaṅkhayā,
vedanānaṃ nirodhā upasamā- evaṃ khvāhaṃ āvuso jānāmi, sattānaṃ
nimokkhaṃ pamokkhaṃ viveka’’nti.

3. Upanīyasuttaṃ

3. Sāvattthinidānaṃ. Ekamantaṃ ʘitā kho sā devatā bhagavato santike
imaṃ gāthaṃ abhāsi-

‘‘Upanīyati jīvitamappamāyuaṃ,
Jarūpanītassa na santi tāṇā
Etaṃ bhayaṃ maraṇe pekkhamāno
Puññāni kayirātha sukhāvahānī’’ti.
‘‘Upanīyati jīvitamappamāyuaṃ
Jarūpanītassa na santi tāṇā
Etaṃ bhayaṃ maraṇe pekkhamāno
Lokāmiṣaṃ pajahe santipekkho’’ti.

4. Accentisuttaṃ

4. Sāvattthinidānaṃ. Ekamantaṃ ʘitā kho sā devatā bhagavato santike
imaṃ gāthaṃ abhāsi-

‘‘Accenti kālā tarayanti rattiyo,
Vayogaṇā anupubbaṃ jahanti;
Etaṃ bhayaṃ maraṇe pekkhamāno,
Puññāni kayirātha sukhāvahānī’’ti.
‘‘Accenti kālā tarayanti rattiyo,
Vayogaṇā anupubbaṃ jahanti;
Etaṃ bhayaṃ maraṇe pekkhamāno,
Lokāmiṣaṃ pajahe santipekkho’’ti.

5. Katichindasuttaṃ

5. Sāvattthinidānaṃ. Ekamantaṃ ʘitā kho sā devatā bhagavato santike
imaṃ gāthaṃ abhāsi-

‘‘Kati chinde kati jahe,	kati cuttari bhāvaye;
Kati saṅgātigo bhikkhu,	‘oghatiṇṇo’ ti vuccatī’’ti.
‘‘Pañca chinde pañca jahe,	pañca cuttari bhāvaye;
Pañca saṅgātigo bhikkhu,	‘oghatiṇṇo’ ti vuccatī’’ti.

ເອກສ່າຣປຣະກອບກາຣສ່ອບ

ຮາຍງິຮ່າ : ອັກຮຣາຣິກໃນພຣະໄຄຣຣປັກ

6. Jāgarasuttaṃ

6. Sāvattthinidānaṃ. Ekamantaṃ ʘhitā kho sā devatā bhagavato santike
imaṃ gāthaṃ abhāsi-

“Kati jāgarataṃ suttā,	kati suttesu jāgarā;
Katibhi rajamādeti,	katibhi parisujjhatī”ti.
“Pañca jāgarataṃ suttā,	pañca suttesu jāgarā;
Pañcabhi rajamādeti,	pañcabhi parisujjhatī”ti.

7. Appaṭivīditasuttaṃ

7. Sāvattthinidānaṃ. Ekamantaṃ ʘhitā kho sā devatā bhagavato santike
imaṃ gāthaṃ abhāsi-

“Yesaṃ dhammā appaṭivīditā,	paravādesu nīyare;
Suttā te nappabujjhanti,	kālo tesam pabujjhitu”nti.
“Yesam dhammā supaṭivīditā,	paravādesu na nīyare;
Te sambuddhā sammadaññā,	caranti visame sama”nti.

8. Susammaṭṭhasuttaṃ

8. Sāvattthinidānaṃ. Ekamantaṃ ʘhitā kho sā devatā bhagavato santike
imaṃ gāthaṃ abhāsi-

“Yesam dhammā susammaṭṭhā,	paravādesu nīyare;
Suttā te nappabujjhanti,	kālo tesam pabujjhitu”nti.
“Yesam dhammā asammaṭṭhā,	paravādesu na nīyare;
Te sambuddhā sammadaññā,	caranti visame sama”nti.

9. Mānakāmasuttaṃ

9. Sāvattthinidānaṃ. Ekamantaṃ ʘhitā kho sā devatā bhagavato santike
imaṃ gāthaṃ abhāsi-

“Na mānakāmassa damo idhatthi,
Na monamatthi asamāhitassa;
Eko araññe viharaṃ pamatto,
Na maccudheyassa tareyya pāra”nti.
“Mānaṃ pahāya susamāhitatto,
Sucetaso sabbadhi vippamutto;
Eko araññe viharaṃ appamatto,
Sa maccudheyassa tareyya pāra”nti.

ເລກສ່ຳປຣະກອບການສ່ວນ

ຮາຍວິທ່າ : ອັກຊຣາວິກິໄພຣະໂຄຣປັກ

10. Araññasuttaṃ

10. Sāvattihinidānaṃ. Ekamantaṃ ʘhitā kho sā devatā bhagavantaṃ gāthāya ajjhabhāsi-

“Araññe viharantānaṃ,	santānaṃ brahmacāriṇaṃ;
Ekabhattaṃ bhuñjamānānaṃ,	kena vaṇṇo pasīdatī”ti.
“Atītaṃ nānusocanti,	nappajappanti nāgataṃ;
Paccuppanna yāpentī,	tena vaṇṇo pasīdatī.
“Anāgatappajappāya,	atītassānusocanā;
Etena bālā sussanti,	naḷova harito luto”ti.

Naḷavaggo paḥamo.

Tassuddānaṃ-

Oghaṃ nimokkhaṃ upaneyyaṃ,	accenti katichindi ca;
Jāgamaṃ appaḷividitā,	susammaḷḷhā mānakāminā;
Araññe dasamo vutto,	vaggo tena pavuccati.

2. Nandanavaggo

1. Nandanasuttaṃ

11. Evaṃ me suttaṃ- ekaṃ samayaṃ bhagavā sāvatthiyaṃ viharati jetavane anāthapiṇḍikassa ārāme. Tatra kho bhagavā bhikkhū āmantesi “bhikkhavo”ti. “Bhadante”ti te bhikkhū bhagavato paccassosun. Bhagavā etadavoca-

“Bhūtapubbaṃ, bhikkhave, aññatarā tāvatimsakāyikā devatā nandana-vane accharāsaṅghaparivutā dibbehi pañcahi kāmaguṇehi samappitā samaṅgī-bhūtā paricāriyamānā tāyaṃ velāyaṃ imaṃ gāthaṃ abhāsi-

“Na te sukhaṃ pajānanti,	ye na passanti nandanaṃ;
Āvāsaṃ naradevānaṃ,	tidasānaṃ yasassina”nti.

“Evaṃ vutte, bhikkhave aññatarā devatā taṃ devataṃ gāthāya paccabhāsi-

“Na tvaṃ bāle pajānāsi,	yathā arahataṃ vaco;
Aniccā sabbe saṅkhārā,	uppādavayadhammino;
Uppajjitvā nirujjhanti,	tesaṃ vūpasamo sukho”ti.

ເອກສຳຮປຣະກອບການສ່ວນ

ຮາຍວິທຳ : ອັກສຣາຈຳກັດໃນພຣະໂຄຣຣປັກ

2. Nandatisuttam

12. Sāvattthinidānaṃ. Ekamantaṃ t̥hitā kho sā devatā bhagavato santike
imaṃ gāthaṃ abhāsi-

“Nandati puttehi puttimā,
Gomikā gohi tatheva nandati;
Upadhīhi narassa nandanā,
Na hi so nandati yo nirūpadhī”ti.
“Socati puttehi puttimā,
Gomikā gohi tatheva socati;
Upadhīhi narassa socanā,
Na hi so socati yo nirūpadhī”ti.

3. Natthiputtasamasuttam

13. Sāvattthinidānaṃ. Ekamantaṃ t̥hitā kho sā devatā bhagavato santike
imaṃ gāthaṃ abhāsi-

“Natthi puttasaṃamaṃ pemaṃ, natthi gosamikaṃ dhanam;
Natthi sūriyasamā ābhā, samuddaparamā sarā”ti.
“Natthi attasaṃamaṃ pemaṃ, natthi dhaññasamaṃ dhanam;
Natthi paññasamā ābhā, vuṭṭhi ve paramā sarā”ti.

4. Khattiyasuttam

14. Sāvattthinidānaṃ. Ekamantaṃ t̥hitā kho sā devatā bhagavato santike
imaṃ gāthaṃ abhāsi-

“Khattiyo dvipadaṃ seṭṭho, balībaddho catuppadaṃ.
Komārī seṭṭhā bhariyānaṃ, yo ca puttāna pubbajo”ti.
“Sambuddho dvipadaṃ seṭṭho, ājānīyo catuppadaṃ;
Sussūsā seṭṭhā bhariyānaṃ, yo ca puttānamassavo”ti.

5. Saṇamānasuttam

15. “Ṭhite majjhanhike kāle, sannisīvesu pakkhisu.
Saṇateva brahāraññaṃ, taṃ bhayaṃ paṭibhāti ma”nti.
“Ṭhite majjhanhike kāle, sannisīvesu pakkhisu;
Saṇateva brahāraññaṃ, sā rati paṭibhāti ma”nti.

6. Niddātandīsuttam

16. “Niddā tandī vijambhitā, aratī bhattasammado.
Etena nappakāsati, ariyamaggo idha pāṇina”nti.

ເລກສຳປະທັບການສືບ

ຮາຍວິທຳ : ອັກຊະຈາຣີກຳພຽນໄຮຍປັດຖະ

“Niddaṃ tandiṃ vijambhitaṃ, aratiṃ bhattasammadaṃ;
Vīriyena naṃ paṇāmetvā, ariyamaggo visujjhatī”ti.

7. Dukkarasuttaṃ

17. “Dukkaraṃ duttitikkhañca, abyattena ca sāmaññaṃ.
Bahū hi tattha sambādhā, yattha bālo visīdatī”ti.
“Katihaṃ careyya sāmaññaṃ, cittaṃ ce na nivāraye;
Pade pade visīdeyya, saṅkappānaṃ vasānugo”ti.
“Kummova aṅgāni sake kapāle,
Samodahaṃ bhikkhu manovitakke;
Anissito añña mahēṭṭhayaṇo,
Parinibbuto nūpavadeyya kañcī”ti.

8. Hirīsuttaṃ

18. “Hirīnisedho puriso, koci lokasmiṃ vijjati.
Yo nindaṃ apabodhati, asso bhadro kasāmivā”ti.
“Hirīnisedhā tanuyā, ye caranti sadā satā;
Antaṃ dukkhassa pappuyya, caranti visame sama”nti.

9. Kuṭikāsuttaṃ

19. “Kacci te kuṭikā natthi, kacci natthi kulāvakā;
Kacci santānakā natthi, kacci muttosi bandhanā”ti.
“Taggha me kuṭikā natthi, taggha natthi kulāvakā;
Taggha santānakā natthi, taggha muttomhi bandhanā”ti.
“Kintāhaṃ kuṭikaṃ brūmi, kinte brūmi kulāvakaṃ;
Kinte santānakaṃ brūmi, kintāhaṃ brūmi bandhana”nti.
“Mātaraṃ kuṭikaṃ brūsi, bhariyaṃ brūsi kulāvakaṃ;
Putte santānake brūsi, taṇhaṃ me brūsi bandhana”nti.
“Sāhu te kuṭikā natthi, sāhu natthi kulāvakā;
Sāhu santānakā natthi, sāhu muttosi bandhanā”ti.

เอกสารประกอบการสอน

รายวิชา : อักษรจารึกในพระไตรปิฎก

คำอ่านพระไตรปิฎกอักษรโรมัน

สังยุตตนิกาย

สคาถาวคโค

นโม ตสฺส ภควโต อรหโต สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส.

๑. เทวตาสังยุตต์

๑. นพวคโค

๑. โขมตรณสูตร

[๑] เอวํ เม สุตฺตํ:- เอกํ สมยํ ภควา สาวตถิยํ วิหริติ เขตวเน อนาถปิณฺฑิกสฺส อาราเม. อถ โข อณฺณตรา เทวตา อภิกฺกนฺตาย รตฺติยา อภิกฺกนฺตวณฺณา เกวลกปฺปี เขตวานํ โโอภาเสตฺวา เยน ภควา เตนฺอุปสงฺกมิ; อุปสงฺกมิตฺวา ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา เอกมฺนตํ อฏฺฐาสิ; เอกมฺนตํ จิตฺตา โข สา เทวตา ภควนฺตํ เอตทวโจ “กถํ นฺ ตวํ มาริส โขมฺมตริ”ติ. อุปฺปติฏฺฐจฺจํ ขวาทํ อาวุโส อนายูหํ โขมฺมตริณฺติ. ยถากถํ ปน ตวํ มาริส อุปฺปติฏฺฐจฺจํ อนายูหํ โขมฺมตริติ. ยथा สุวาทํ อาวุโส สนฺตติฏฺฐามิ, ตทาสฺสุ สํสีทามิ. ยथा สุวาทํ อาวุโส आयูหามิ, ตทาสฺสุ นิยุหามิ. เอวํ ขวาทํ อาวุโส อุปฺปติฏฺฐจฺจํ อนายูหํ โขมฺมตริณฺติ.

“จิริสฺสํ วต ปสฺสามิ

พฺราหฺมณํ ปรีนิพฺพุตํ

อุปฺปติฏฺฐจฺจํ อนายูหํ

ติณฺณํ โลเก วิสฺตติกนฺ”ติ.

อิทมวโจ สา เทวตา. สมฺนุญฺโถ สตถา อโหสิ. อถ โข สา เทวตา “สมฺนุญฺโถ เม สตถา”ติ ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา ปทกฺขิณํ กตฺวา ตตฺถเวณฺตรธาเยติ.

๒. นิโมกฺขสูตร

[๒] สาวตถินิทานํ. อถ โข อณฺณตรา เทวตา อภิกฺกนฺตาย รตฺติยา อภิกฺกนฺตวณฺณา เกวลกปฺปี เขตวานํ โโอภาเสตฺวา เยน ภควา เตนฺอุปสงฺกมิ; อุปสงฺกมิตฺวา ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา เอกมฺนตํ อฏฺฐาสิ; เอกมฺนตํ จิตฺตา โข สา เทวตา ภควนฺตํ เอตทวโจ “ชานาสิ โน ตวํ มาริส สตฺตานํ นิโมกฺขํ ปโมกฺขํ วิเวกนฺ”ติ. ชานามิ ขวาทํ อาวุโส สตฺตานํ นิโมกฺขํ ปโมกฺขํ วิเวกนฺติ. ยถากถํ ปน ตวํ มาริส ชานาสิ สตฺตานํ นิโมกฺขํ ปโมกฺขํ วิเวกนฺติ.

นนฺทิกาวปรีกฺขยา, สลฺยธาวิญญาณสงฺขยา.

เวทนานํ นิโรธา อุปฺปมา, เอวํ ขวาทํ อาวุโส ชานามิ, สตฺตานํ นิโมกฺขํ, ปโมกฺขํ วิเวกนฺติ.

เอกสารประกอบการสอน

รายวิชา : อักษรจารึกในพระไตรปิฎก

๓. อุปนียสุตต์

[๓] สาวตถินิทานํ. เอกมณฺถํ จิตฺตา โข สา เทวตา ภควโต สนฺติเก อิมํ คานํ อภาสิ

“อุปนียติ ชีวิตมปฺปมายุํ
ชรฺูปนิตฺตสฺส น สนฺติ ตาณฺนา
เอตํ ภยํ มรณฺณ เปกฺขมาโน
ปฺปญฺญานิ กยิราถ สฺขาวหานิ”ติ.
อุปนียติ ชีวิตมปฺปมายุํ
ชรฺูปนิตฺตสฺส น สนฺติ ตาณฺนา
เอตํ ภยํ มรณฺณ เปกฺขมาโน
โลกามิสฺส ปชเห สนฺติเปกฺโขติ.

๔. อจฺเจนฺติสุตต์

[๔] สาวตถินิทานํ. เอกมณฺถํ จิตฺตา โข สา เทวตา ภควโต สนฺติเก อิมํ คานํ อภาสิ

“อจฺเจนฺติ กาลา ตรยฺนฺติ รตฺติโย
วโยคฺคณา อนฺนุปฺพุพฺพิ ชนฺนฺติ
เอตํ ภยํ มรณฺณ เปกฺขมาโน
ปฺปญฺญานิ กยิราถ สฺขาวหานิ”ติ.
อจฺเจนฺติ กาลา ตรยฺนฺติ รตฺติโย
วโยคฺคณา อนฺนุปฺพุพฺพิ ชนฺนฺติ
เอตํ ภยํ มรณฺณ เปกฺขมาโน
โลกามิสฺส ปชเห สนฺติเปกฺโขติ.

๕. กติฉินฺนทสุตต์

[๕] สาวตถินิทานํ. เอกมณฺถํ จิตฺตา โข สา เทวตา ภควโต สนฺติเก อิมํ คานํ อภาสิ

“กติ ฉินฺนเท กติ ชเห	กติ จุตฺตริ ภาวเย
กติ สงฺคาติโค ภิกฺขุ	‘โอมฺตฺติณฺณ’ติ วุจฺจตี”ติ.
ปฺลยจ ฉินฺนเท ปฺลยจ ชเห	ปฺลยจ จุตฺตริ ภาวเย
ปฺลยจ สงฺคาติโค ภิกฺขุ	“โอมฺตฺติณฺณ”ติ วุจฺจตีติ.

๖. ชาครสุตต์

[๖] สาวตถินิทานํ. เอกมณฺถํ จิตฺตา โข สา เทวตา ภควโต สนฺติเก อิมํ คานํ อภาสิ

“กติ ชาครตฺตํ สุตฺตา

กติ สุตฺเตสฺส ชาครา

เอกสารประกอบการสอน

รายวิชา : อักษรจารึกในพระไตรปิฎก

กติภิ รชมาเทติ
ปถจ ชาครตํ สุตตา
ปถจภิ รชมาเทติ

กติภิ ปริสุชฌตี”ติ.
ปถจ สุตเตสุ ชาครา
ปถจภิ ปริสุชฌตีติ.

๗. อปปฏิวิทิตสูตต์

[๗] สาวตถินิทานํ. เอกมนตํ จิตา โข สา เทวตา ภควโต สนติเก อิมํ คานํ อภาสิ

“เยสํ ฌมมา อปปฏิวิทิตา
สูตตา เต นปฺพชฌนติ
เยสํ ฌมมา สุปฺปฏิวิทิตา
เต สมพฺพธา สมมทญฺญา

ปรวาทesu นียเร
กาลเ เตสํ ปพฺพชฌิตฺนุ”ติ.
ปรวาทesu นียเร
จรฺนติ วิสเม สมฺนติ.

๘. สุตมมฺภูจสูตต์

[๘] สาวตถินิทานํ. เอกมนตํ จิตา โข สา เทวตา ภควโต สนติเก อิมํ คานํ อภาสิ

“เยสํ ฌมมา สุตมมฺภูจธา
สูตตา เต นปฺพชฌนติ
เยสํ ฌมมา อสมมฺภูจธา
เต สมพฺพธา สมมทญฺญา

ปรวาทesu นียเร
กาลเ เตสํ ปพฺพชฌิตฺนุ”ติ.
ปรวาทesu นียเร
จรฺนติ วิสเม สมฺนติ.

๙. มานกามสูตต์

[๙] สาวตถินิทานํ. เอกมนตํ จิตา โข สา เทวตา ภควโต สนติเก อิมํ คานํ อภาสิ

“น มานกามสฺส ทโม อิตถิ
น โมนมตถิ อสมาทิตสฺส
เอโก อรญฺเณ วิหโร ปมตฺโต
น มจฺจุเชยฺยสฺส ตเรยฺย ปารนุ”ติ.
มานํ ปหาย สฺสมาทิตตฺโต
สุเจตโส สพฺพธิ วิปฺปมตฺโต
เอโก อรญฺเณ วิหโร อปฺปมตฺโต
ส มจฺจุเชยฺยสฺส ตเรยฺย ปารนติ.

๑๐. อรญฺเณสูตต์

[๑๐] สาวตถินิทานํ. เอกมนตํ จิตา โข สา เทวตา ภควนตํ คากาย อชฌมภาสิ

“อรญฺเณ วิหรนตานํ สนตานํ พฺรหฺมจารินํ

เอกสารประกอบการสอน

รายวิชา : อักษรจารึกในพระไตรปิฎก

เอกภตต์ ภูษฆมานานัน
อตีตํ นานุโสจนนติ
ปจจุปปนเนน ยาเปนติ
อนาคตปชปาย
เอเตน พาลา สุสสนติ

เกน วณฺโณ ปสฺสตี”ติ.
นปชปนติ นาคตํ
เตน วณฺโณ ปสฺสตี.
อตีตสฺसानุโสจนา
นโฬว หริโต ลุโตติ.

นพวคฺโค ปจโม.

ตสฺสทฺทานัน

โอฆํ นิโมกฺขํ อุปนเนยฺม
ชาครํ อปฺปฏิวิทิตา
อรรถเถ ทสโม วุตโต

อจฺเจนติ กตฺติณฺนทิจ
สุสมมุจฺจา มานกามินา
วคฺโค เตน ปวฺจจติ.

๒. นนทนวคฺโค

๑. นนทนฺตฺตํ

[๑๑] เอวํ เม สุตฺ:- เอกํ สมยํ ภควา สวตฺถิยํ วิหฺรติ เขตฺวเน อนาถปิณฺฑิกสฺส อาราเม. ตตฺร โข ภควา ภิกฺขุ อามนฺเตสิ “ภิกฺขโว”ติ. ภทฺนเตติ เต ภิกฺขุ ภควโต ปจฺจสฺโสสุ. ภควา เอตทโวจ:-

ภูตฺพุพฺพํ ภิกฺขเว อถฺยตฺรตา ตาวตฺตีสกายิกิ เทวตา นนทนวเน อจฺฉราสงฺฆปริวฺตฺตา ทิพฺเพหิ ปถจฺหิ กามคฺเณหิ สมปฺปิตา สมงฺคิภูตา ปริจาริยมานา ตายํ เวลาญํ อิมํ คาลํ อภาสิ

“น เต สุขํ ปชานนฺติ
อวาสาํ นรเทวานัน

เย น ปสฺสสนฺติ นนทนํ
ติทฺसानัน ยสฺสสินฺน”ติ.

เอวํ วุตฺเต ภิกฺขเว อถฺยตฺรตา เทวตา ตํ เทวตํ คากาย ปจฺจภาสิ

“น ตวํ พาลे ปชานาสิ
อนิจฺจา สพฺเพ สงฺขารา
อุปฺปชฺชิตฺวา นิรุชฺฌนฺติ

ยถา อรหตํ วโจ
อุปฺปาทวยธมฺมิโน
เตสํ วุปฺสโม สุโข”ติ.

๒. นนทตฺตฺตํ

[๑๒] สวตฺถิณินฺทานัน. เอกมฺนตํ จิตา โข สา เทวตา ภควโต สนฺติเก อิมํ คาลํ อภาสิ

“นนทติ ปุตฺเตหิ ปุตฺติมา
โคมิโก โคหิ ตเถว นนทติ
อุปฺธิหิ นรสฺส นนทนา

เอกสารประกอบการสอน

รายวิชา : อักษรจารึกในพระไตรปิฎก

น หิ โส นนทติ โย นิรูปี”ติ.
โสจติ ปุตเตหิ ปุตติมา
โคมิโก โคหิ ตเถว โสจติ
อุปธีหิ นรสส โสจนา
น หิ โส โสจติ โย นิรูปีติ.

๓. นตฺถิปุตฺตสมฺมุตฺตํ

[๑๓] สาวตฺถินิทานํ. เอกมณฺถํ จิตฺตา โข สา เทวตา ภควโต สนนฺติเก อิมํ คถํ อภาสิ
“นตฺถิ ปุตฺตสมํ เปมํ
นตฺถิ สूरียสฺมา อาภา
นตฺถิ อตฺตสมํ เปมํ
นตฺถิ ปณฺณาสมา อาภา
นตฺถิ โคสมิกํ ฐนํ
สมุทฺทปรมา สรา”ติ.
นตฺถิ ฐณฺณสมํ ฐนํ
วุฏฺฐิ เว ปรมา สราติ.

๔. ขตฺตียสฺมุตฺตํ

[๑๔] สาวตฺถินิทานํ. เอกมณฺถํ จิตฺตา โข สา เทวตา ภควโต สนนฺติเก อิมํ คถํ อภาสิ
“ขตฺตียอ ทิปทํ เสฏฺโฐ
โกมารี เสฏฺฐา ภரியานํ
สมุทฺทอ ทิปทํ เสฏฺโฐ
สุสฺสุสา เสฏฺฐา ภரியานํ
พลีพฺทอ จตฺตูปทํ
โย จ ปุตฺตาน ปุพฺพโซ”ติ.
อาชานีโย จตฺตูปทํ
โย จ ปุตฺตานมสฺสโวติ.

๕. สณฺมานสฺมุตฺตํ

[๑๕] จิตฺเต มชฺฌนฺนฺทิกเก กาลเ
สณฺเนตฺเว พุทฺธาณฺณํ
จิตฺเต มชฺฌนฺนฺทิกเก กาลเ
สณฺเนตฺเว พุทฺธาณฺณํ
สณฺนีสีเวสุ ปกฺขิสฺสุ
ตํ ภยํ ปฏฺฐิภาติ มนฺติ.
สณฺนีสีเวสุ ปกฺขิสฺสุ
สา รติ ปฏฺฐิภาติ มนฺติ.

๖. นินฺทาทนฺนํ

[๑๖] นินฺทาทนฺนํ วิชฺฌนฺทิตา
เอเตน นปฺปกาสติ
นินฺทํ ตนฺนํ วิชฺฌนฺทิตํ
วีริเยน นํ ปณฺณามตฺวา
อรตี ภตฺตสมฺมโท
อรियมคฺโค อธิ ปาณินฺนติ.
อรตี ภตฺตสมฺมทํ
อรियมคฺโค วิสุชฺฌตฺตีติ.

แจกสารประกอบเภสัช

รายวิชา : อักษรจารึกในพระไตรปิฎก

๗. ทุภกรสูตร

[๑๗]	ทุภกร์ ทุตติติกขณจ	อพยตเตน จ สามณณั
	พหู ทิ ตตถ สมพาธา	ยตถ พาโล วิสัทธิติ.
	กตัท จเรยย สามณณั	จิตตัม เจ น นิวารเย
	ปเท ปเท วิสัทธิเย	สงกปปานั วसानุโคติ.

กุมโมว องคานิ สเก กปาเล
 สโมทหัง ภิกขุ มโนวิตกเก
 อนิสสิโต อณณมหารยาโน
 ปรินิพพุโต นุปวเทยย กณจิติ

๘. หิริสูตร

[๑๘]	หิรินิเสธะ ปุริโส	โกจิ โลกสมั วิชชติ
	โย นินทัง อปโพเธติ	อสโส ภโทร กสามิวาติ.
	หิรินิเสธา ตนุยา	เย จรนต์ สทา สตา
	อนตัง ทุกขสส ปปปุยย	จรนต์ วิสเม สมนต์.

๙. กุฎิกาสสูตร

[๑๙]	กจจิ เต กุฎิกา นตถิ	กจจิ นตถิ กุลาวกา
	กจจิ สนนทานกา นตถิ	กจจิ มุตโตสิ พนธนาติ.
	ตคฺช เม กุฎิกา นตถิ	ตคฺช นตถิ กุลาวกา
	ตคฺช สนนทานกา นตถิ	ตคฺช มุตโตมहि พนธนาติ.
	กินตาทัง กุฎิกัง พุรุมิ	กินเต พุรุมิ กุลาวกั
	กินเต สนนทานกั พุรุมิ	กินตาทัง พุรุมิ พนธนนติ.
	มาตริ กุฎิกัง พุรุสิ	ภริยั พุรุสิ กุลาวกั
	ปุตเต สนนทานเก พุรุสิ	ตณ्हัง เม พุรุสิ พนธนนติ.
	สาหุ เต กุฎิกา นตถิ	สาหุ นตถิ กุลาวกา
	สาหุ สนนทานกา นตถิ	สาหุ มุตโตสิ พนธนาติ.

เอกสารประกอบการสอน

รายวิชา : อักษรจารึกในพระไตรปิฎก

แบบฝึกหัด บทที่ ๒

ตอนที่ ๑ : ปรีวรรตอักษรไทยเป็นอักษรโรมัน

๑. จงปรีวรรตบท เทวตาอุยโยชนคาถา

ทุกขปุตตา จ นิตทุกขา
 โสภปุตตา จ นิสโสกา
 เอตดาวตา จ อมเหหิ
 สพเพ เทวานุโมทนตุ
 ทานํ ทนตุ สทชาย
 ภาวนาภริตา โหนตุ
 สพเพ พุทธา พลปุตตา
 อรหนตानถจ เตเชน

ทยปุตตา จ นิตถยา
 โหนตุ สพเพปิ ปาณินโน
 สมภตํ ปุณณสมปทํ
 สพพสมปตตีสิตธิยา
 สีสํ รกขนตุ สพพทา
 คจจณตุ เทวตาคตา
 ปจเจกานถจ ยํ พลลํ
 รกขํ พนถามิ สพพโส ฯ

๒. จงปรีวรรต บทชัตถธรมนียมสูตร

ยํ เว นิตพพานถาถสส
 ตสเสว วิสยิถุตตา
 อนิจจตา ทุกขตา จ
 ตสสา ปกาสกํ สุตตํ
 สาธุนํ ถาถจาทเรน
 โยนิโส ปฐิปตยถถลํ

ถาถนํ ปุพเพ ปวตตเต
 ยายํ ธมมถียมตา
 สพเพสํ จ อนตตตา
 ยํ สมพพถเรน ภาสิตํ
 ยถา พพพถเรน เทลิตํ
 ตํ สุตตถนตํ ภาถนาม เส ฯ

เอกสารประกอบการสอน

รายวิชา : อักษรจารึกในพระไตรปิฎก

ตอนที่ ๒ : ปวิวรรตอักษรโรมันเป็นอักษรไทย

๑. จงปวิวรรตข้อความด้านล่างนี้ด้วยอักษรไทย

Khuddakanikāye

Dhammapadapāḷi

1. Yamakavaggo

1.	Manopubbaṅgamā dhammā,
Manasā ce paduṭṭhena,
Tato naṃ dukkhamanveti,	manoseṭṭhā manomayā;
bhāsati vā karoti vā;
cakkaṃva vahato padaṃ.
2.	Manopubbaṅgamā dhammā,
Manasā ce pasannena,
Tato naṃ sukhamanveti,	manoseṭṭhā manomayā;
bhāsati vā karoti vā;
chāyāva anapāyinī.
3.	Akkocchi maṃ avadhi maṃ,
Ye ca taṃ upanayhanti,	ajini maṃ ahāsi me;
veraṃ tesam na sammati.
4.	Akkocchi maṃ avadhi maṃ,
Ye ca taṃ nūpanayhanti,	ajini maṃ ahāsi me;
veraṃ tesūpasammati.
5.	Na hi verena verāni,
Averena ca sammanti,	sammantīdha kudācanaṃ;
esa dhammo sanantano.
6.	Pare ca na vijānanti,
Ye ca tattha vijānanti,	mayamettha yamāmhase;
tato sammanti medhagā.
7.	Subhānupassim viharantaṃ,
Bhojanamhi cāmattaññiṃ,
Taṃ ve pasahatī māro,	indriyesu asaṃvutaṃ;
kusītaṃ hīnavīriyaṃ;
vāto rukkhaṃva dubbalaṃ.
8.	Asubhānupassim viharantaṃ,
Bhojanamhi ca mattaññiṃ,
Taṃ ve nappasahatī māro,	indriyesu susaṃvutaṃ;
saddhaṃ āradhāvīriyaṃ;
vāto selaṃva pabbataṃ.

